

Predmet: Aleksandar Medić – Škorpioni

Okružni sud u Beogradu, Veće za ratne zločine
Poslovni broj predmeta: K.V. 8/08

Glavni pretres: 28. januar 2009.

Izveštaj: Gojko Pantović, posmatrač FHP-a

Saslušanje svedoka Pere Petraševića

Svedok je u julu 1995. godine bio pripadnik jedinice *Škorpioni*. Zajedno sa optuženim Aleksandrom Medićem bio je u obezbeđenju komadanta Slobodana Medića. U obezbeđenju su svi su bili jednaki ali kada se nije znalo šta i kako činiti čekalo se da na njegovu odluku. Svi su zajedno sa komandantom boravili u istom objektu i bili prilično prisni.

Jednog jutra komandant im je saopštio da treba da pobiju zarobljene koji su ležali u kamionu. Rekao mu je da se radi o muslimanima, ali nije precizirao gde i kako da obave zadatak. Ne zna ko je još bio tu kada mu je ovo komandant saopštio. Pretpostavlja da je kamion vozio Branislav Medić. Ušao je prvi u kamion, prešao je preko civila koji su ležali na podu i seo u dno koša. Za njega je to bio veliki šok jer nikad do tada nije učestvovao u ubistvu civila. Nakon pola sata su se zaustavili, svi su izašli iz kamiona i zarobljenici su legli pored puta. Prišao im je i popričao sa njima. Saznao je da je najmlađi među njima ima 16 godina i da su iz Srebrenice. Pitao ih je šta će im oružje, na šta mu je jedan od zarobljenih odgovorio da su samo dvojica imali oružje, ali nisu hteli da kažu ko. Zbog toga je rekao *četvoricu ćemo pustiti, dvojicu ubiti*. Svi su se šalili sa njima, ali se ne seća ko je pitao *jesi li prcao?* Branislav Medić je otišao po drugu bateriju za video-kameru jer je trebalo da snime ubistvo. Nakon toga došao je Aleksandar Vukov sa svojim vojnicima. Svedok je otišao da pronade mesto za egzekuciju i izabrao prvu vikendicu sa dvorištem, udaljenu oko 200 m od granične linije. Vratio se i dao naređenje da krenu. Vodili su zatvorenike spuštenih glava i kada su došli na ledinu on je prvi ispalio rafal u jednog zarobljenika. Ne seća se ko je još pucao. Ostavili su dvojicu preživelih da prenesu tela ubijenih, ali se ne seća čija je to odluka bila [ta dvojica su takođe ubijena na kraju]. Kada su se vratili čuo je da se ostali šale na račun opuženog Medića i shvatio da on nije pucao. Dok su čistili puške Milorad Momić je rekao optuženom Aleksandru Mediću da drži pušku na gore kao da hoće da se isključi iz svega toga. Optuženom su se tresle ruke. Kada je završio sa čišćenjem njegova krpa je ostala čista. Čuo je kada je komandat optuženig Medića pitao *Žara, jesi li se prekalio?* ali se ne seća šta je ovaj odgovorio.

Završne reči stranaka

Završna reč tužioca

Nesumnjivo je utvrđeno da je optuženi Aleksandar Medić sa umišljajem izvršio krivično delo koje mu je optužnicom stavljeno na teret. Optuženi je učestvovao u lišenju života šest lica muslimanske nacionalnosti i zajedno sa osuđenima Perom Petraševićem, Slobodanom Davidiovićem, Branislavom Medićem i Miloradom Momićem, prema kojima je postupak odvojen i koji su za isto krivično delo osuđeni. Optuženi Aleksandar Medić je po naređenju komadanta Slobodana Medića učestvovao u prevozu lica, njihovom čuvanju da ne pobjegnu i to upotrebom oružja i sprovođenju do mesta ubistva. Kod zarobljenih lica stvarao je osećaj beznadežnosti i time ih lišio volje za pokušajem bekstva. Prisustvovao je streljanju civila i

posmatrao dok su leševi ubijenih pomerani. Više saslušanih svedoka izjavili su da je optuženi bio prisutan kada je komandant izdavao naredbu što je utvrdio i Vrhovni sud Srbije u svojoj odluci. Takođe, potvrđeno je da je optuženi vršio radnje pomaganja, tako što je držeći pušku učestvovao u vođenju, čuvanju, obezbeđenju streljanja, dakle sve što su činili i ostali prisutni, sve radnje neophodne za samo streljanje, radnje podupiranja i olakšavanja izvršenja krivičnog dela ubistva. Jedina razlika između optuženog Medića i ostalih sastoji se u tome što on nije pucao. Ali on to nije učinio ne zato što nije hteo da puca, već zato što se uplašio. Takođe optuženi Aleksandar Medić ničim nije pokazao da ne želi izvršenje naređenja komandanta niti je sam odbio njegovo izvršenje. Komandant ga je po povratku pitao da li *se prekalio*, čime je optuženi znao da treba da strelja, ali on je bio plašljiv. Strah, a ne volja, je odlučio da on ne puca. U svojoj presudi Vrhovni sud Srbije je ukinuo presudu u jednom delu upravo zbog nejasnoća u čemu se sastoji čuvanje straže od strane Aleksandra Medića. Pravilnim tumačenjem se dolazi do zaključka da je njegovim postupcima stvoreno okruženje koje je predstavljalo branu za bekstvo, da je optuženi Medić u jednakoj meri doprineo zajedno sa ostalima u stvaranju osećanja beznadežnosti. Komandant Slobodan Medić je želeo da se njegov kum [optuženi Aleksandar Medić] *prekali*, pa je izvesno da je optuženi Medić morao znati gde ide i zašto tamo ide. U povratku, dok su ga ostali pripadnici vređali i šalili se na njegov račun, on je ćutao, nije ništa progovarao. Da nije čuo naređenje, mogao bi time da se pravda, ali nije, on je samo ćutao.

Bitna su tri momenta u vezi sa optuženim Medićem. Prvi je da su svi pripadnici obezbeđenja bili blizu komandanta kada je on davao zadatak, te su svi morali čuti njegovu sadržinu. Drugi momenat predstavlja čuvanje zarobljenika. Na video-snimku, koji je glavni dokaz, se vidi da optuženi sve vreme u ruci drži automatsku pušku i voljno učestvuje u celom događaju. Jedini razlog nepucanja je strah. Treći momenat je izjvljavanje optuženog Aleksandara Medića nad zarobljenicima za koje je znao da će biti streljani. Rekao je jednom od zarobljenih, koji je ležao na travi, da zbog njega nije prcao. Kad mu je mladić odgovorio da nije ni on, optuženi mu je odgovorio da i neće, što je na suđenju poricao. Svedok Stojković je to potvrdio, ali je u kasnijem svedočenju negirao da se seća toga. Stojković nije mogao tako nešto da smisli, radi se o karakterističnom dijalogu koji se lako pamti.

U svojoj odbrani, optuženi Aleksandar Medić se nije iskreno pokajao, on se pravdao da nije znao da će zarobljenici biti streljani, što je dokazano kao netačno. Optuženi Medić i ostali su pre streljanja žrtve maltretirali, psovali, smejali se i šalili na njihov račun a da mladići nisu dali povoda za ovakav tretman, što predstavlja otežavajuće okolnosti.

Tužilac je zatražio izricanje osuđujuće presude i najstrožije kazne.

Završna reč odbrane

Odbrana osporava sve navode tužioca, jer nisu zasnovani na dokazima. Tužilaštvo je napravilo propust i umesto da podigne pojedinačne optuženice, optuženi Medić je optužen kao ostala četvorica kasnije osuđenih, a tek pred kraj postupka tužilaštvo je priznalo da Aleksandar Medić nije pucao i konkretizovalo optužbu u parvcu pomaganja. Sve vreme je odbrana dokazivala da Aleksandar Medić nije pucao, i pred kraj suđenja odbrana nije imala dovoljno vremena da se upušta u opovrgavanje navoda da je postupio sa umišljajem. Aleksandar Medić nije znao prirodu zadatka jer komandant mu nije rekao, a u kamionu su svi ćutali. Takođe, pripadnici *Škorpiona* pre ovog događaja nisu preduzimali ništa slično, tako da Aleksandar Medić nije mogao ni da pretpostavi šta će se desiti. Tek kada je Pera Petrašević zapucao, shvatio je da je ubistvo planirano. Što se tiče navoda da Aleksandar Medić kaže

zarobljenom *I nećeš* (da prcaš) to je čuo jedino svedok Stojković, ali na krunskom dokazu, video-snimku, to nije zabeleženo. Da takvu izjavu nije dao Aleksandar Medić, niti bilo ko drugi, potvrdio je kasnije i veštak nakon veštačenja video-trake. Mikrofon kamere, koji je veoma osetljiv, i koji čuje bolje od ljudskog uha, nije zabeležio takvu izjavu.

Ovaj događaj bi se odvio na isti način sa ili bez prisustva Aleksandra Medića. On nikakvu ulogu nije imao u ovom događaju. U situaciji koja se odigrala postavlja se pitanje šta je Aleksandar Medić trebalo i mogao da uradi. Nije mogao da nestane. Nije mogao da zaustavi ubijanje. Mogao je samo da se distancira, što je i uradio. Kod njega nije postojao umišljaj. On je bio puki posmatrač, sve bi se desilo i bez njegovog prisustva.

Obrana je zatražila da optuženi Aleksandr Medić bude oslobođen svih optužbi.

Objavljivanje presude

Sudsko veće donelo je osuđujuću presudu kojom optuženog osuđuje na kaznu zatvora u trajanju od pet godina, u koju mu se uračunava vreme provedeno u pritvoru.

Sud nije prihvatio odbranu i stav optuženog da nije znao ništa do samog početka ubijanja zarobljenika. Primio je naređenje i znao je šta treba da se radi, što je jasno na osnovu njegovog položaja na video-snimku, kao i na osnovu izjava svedoka. Takođe, komandant ne bi nikada poslao svog kuma da radi nešto što ovaj ne zna. Učestvovao je u prevozu lica, sproveo je zarobljenike do vikendice, stražario je, time stvorio kod zarobljenih osećaj beznadežnosti i lišio ih bilo kakve volje za pokušajem bekstva i stajao mirno dok su oni bili streljani. Time je sa umišljajem počinio krivično delo ratnog zločina u pomaganju. Optuženi Medić je ostao do rasformiranja jedinice *Škorpioni* 1995. godine, te je kasnije ponovo zajedno sa njima učestvovao u ratnim operacijama na Kosovu, čime nije pokazao nikakvo negodovanje prema članovima jedinice i svojim nadređenima. Kao otežavajuće okolnosti uzete su dodatne patnje zarobljenih pred streljanje, kada su u razgovorima ponižavani i fizički maltretirani kao i njihovo starosno doba, trojica su bili maloletni. Sa druge strane Krivični zakonik Republike Srbije propisuje mogućnost ublažavanja kazne za pomaganje, pa je sud iskoristio tu zakonsku mogućnost procenivši da je zatvorska kazna od 5 godina dovoljna za ispunjenje svrhe kažnjavanja.

Protiv ove odluke optuženi ima pravo žalbe Vrhovnom sudu Srbije.

Komentar:

U toku postupka, tužilac je suprotno utvrđenom činjeničnom stanju izmenio optužnicu, te je optuženog Aleksandra Medića optužio za pomaganje. Optuženi Medić se ničim nije razlikovao od ostalih. Učestvovao je potpuno ravnopravno sa drugima u ponižavanju, vređanju i maltretiranju zarobljenika. Pripadao je grupi koja je bila homogena i u svemu jedinstvena. Nije postojala mogućnost da neki od telohranitelja znaju za komandantovo naređenje, a drugi ne znaju. Kod optuženog Aleksandra Medića reč je o klasičnom izvršenju krivičnog dela u saizvršilaštvu. Uošte nije bitno da li je on pucao ili ne. Nakon ukidanja presude u odnosu na ovog optuženog, novo prvostepeno veće bilo je vezano izmenjenom optužnicom, gde je Aleksandar Medić optužen da je delo izvršio kao pomagač i takvu kvalifikaciju nije moglo da menja. Međutim, imajući u vidu zakonsku odredbu koja predviđa blaže kažnjavanje pomagača samo kao mogućnost, sud je mogao izreći znatno strožiju kaznu od pet godina. Ovakvo okončanje ovog postupka nije zadovoljilo ni pravo ni pravdu ni

oštećene. Sud nije vodio računa o generalnoj prevenciji i širem društvenom kontekstu osude za krivično delo ratnog zločina.

FOND ZA HUMANITARNO PRAVO